

δόση

δόση, η, ουσ. [*αρχ. δόσις <δίδωμι>, η δόση*. **1.** μικρή ποσότητα φαρμάκου, που χορηγείται σε ασθενή σε τακτά χρονικά διαστήματα: «πρωί και βράδυ μετά το φαγητό θα παίρνει τη δόση του απ' αυτό το σιρόπι». **2.** προκαθορισμένο ποσό που δίνεται για την τμηματική εξόφληση εμπορεύματος ή χρέους, ιδίως σε τακτές ημερομηνίες: «αύριο δίνω την τελευταία δόση και ησυχάζω || αγόρασα μια τηλεόραση με δόσεις». **3.** (στη γλώσσα των ναρκωτικών) ποσότητα ναρκωτικού για μια χρήση: «αν δεν πάρει τη δόση του, δεν πρόκειται να ηρεμήσει». (Λαϊκό τραγούδι: *μακριά απ' τη δόση προτού στη δώσει, μακριά απ' τη τζούρα πριν γίνεις σβούρα*). **4.**(γενικά) μικρή ποσότητα, μικρό ποσό. (Ακολουθούν 14 φρ.)·

- *αυτή τη δόση*, αυτή τη φορά: «αυτή τη δόση θα σε συγχωρήσω, αλλά στο εξής θέλω να προσέχεις». (Λαϊκό τραγούδι: *θες να φύγω το 'χω νιώσει με τη στάση σου αυτή που μου κρατάς και θα φύγω αυτή τη δόση, δεν αντέχω άλλο να με τυραννάς*)·

- *έχει μια δόση αλήθεια(ς)*, αυτό το οποίο λέγεται, δεν είναι ολωσδιόλου ψέμα: «ας εξετάσουμε το πράγμα, γιατί αυτό που μας λέει έχει μια δόση αλήθεια»·

- *έχει μια δόση πουστιάς*, ο άντρας για τον οποίο γίνεται λόγος, δεν είναι εντελώς άντρας ως προς τις ερωτικές του προτιμήσεις, αλλά παρουσιάζει και ομοφυλοφιλικές τάσεις: «έχει επιτυχίες στις γυναίκες, δε λέω, αλλά μου φαίνεται πως έχει και μια δόση πουστιάς»·

- *έχει μια δόση πουτανιάς*, η γυναίκα για την οποία γίνεται λόγος, δεν είναι εντελώς ηθική: «φαίνεται κορίτσι από σπίτι, αλλά έχει και μια δόση πουτανιάς»·

- *έχει μια δόση τρέλα(ς)*, το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος, δεν είναι ολωσδιόλου γνωστικό: «είναι φρόνιμο παιδί, αλλά ώρες ώρες έχει μια δόση τρέλα»·

- *θέλω τη δόση μου*, είμαι εξαρτημένος, ιδίως από οινοπνευματώδη ποτά ή ναρκωτικά, και έχω ανάγκη από την ημερήσια ποσότητα που έχω συνηθίσει τον οργανισμό μου για να είμαι ήρεμος ή νηφάλιος: «κάθε βράδυ θέλω τη δόση μου για να μπορέσω να κοιμηθώ, γι' αυτό πηγαίνω στο ουζερί της γειτονιάς μου»· βλ. και φρ. *παίρνω τη δόση μου*·

- *κάποια δόση*, κάποια φορά: «κάποια δόση μου είχες υποσχεθεί πως θα με πάρεις στη δουλειά σου, αλλά ακόμη τίποτα»·

- *με δόσεις*, **α.** όχι μετρητοίς, αλλά σε μικρά ποσά που δίνονται σε τακτές ημερομηνίες: «αγόρασα μια τηλεόραση με δόσεις». **β.** με αργό ρυθμό, όχι απευθείας και οριστικά, λίγο λίγο: «αν ήξερα πως θα μου έδινε με δόσεις τη δουλειά που του ανέθεσα, θα την έδινα σ' άλλον || μου τελειώνει το καλό κρασί, γι' αυτό το πίνω με δόσεις»·

- *μια δόση*, κάποια στιγμή: «γυρνάω μια δόση και τον βλέπω να κόβει βόλτες». (Λαϊκό τραγούδι: *σπάστα, γκρέμισ' τα μια δόση κι ο λεβέντης θα πληρώσει*)·

- *παίρνω τη δόση μου*, **α.** παίρνω την αναγκαία ημερήσια ποσότητα οινοπνευματώδους ποτού ή ναρκωτικού, για να διατηρούμαι ήρεμος ή νηφάλιος: «κάθε απόγευμα πηγαίνει στο ουζερί και παίρνει τη δόση του». **β.** αποκτώ ή έρχομαι σε επαφή με κάτι που με ευχαριστεί και με φέρνει σε καλή διάθεση, σε κέφι: «κάθε βράδυ, αν δεν πάρει τη δόση του στα μπουζούκια, δε λέει να κοιμηθεί». **γ.** μου συμβαίνει κάτι δυσάρεστο, σχεδόν καθημερινά, που μου χαλάει την ψυχική μου διάθεση: «πήγα στο δήμο για ένα πιστοποιητικό και πήρα για σήμερα τη δόση μου, γιατί αγανάκτησα με τη γραφειοκρατία || μέχρι να φτάσω το πρωί στη δουλειά μου, έπεσα σε δυο μπουλιαρίσματα και πήρα τη δόση μου σήμερα με το παραπάνω»·

- *πήρε τη χρυσή δόση*, (στη γλώσσα των ναρκωτικών) πήρε θανατηφόρα δόση: «τον βρήκαν παγωμένο στο κρεβάτι του, γιατί πήρε τη χρυσή δόση». (Λαϊκό τραγούδι: *κι αν πουν οι άλλοι τη χρυσή πως πήρα τάχα δόση, η μοναξιά θα ξέρεις αυτή μ' έχει σκοτώσει*)·

- *ρίχνω τη δόση μου*, (στη γλώσσα των ναρκωτικών) παίρνω τη δόση του ναρκωτικού μου με ευδοφλέβια ένεση: «όταν δεν έχει να ρίξει τη δόση του, κάνει σαν τρελός»·
- *την προηγούμενη δόση*, *την προηγούμενη φορά*: «την προηγούμενη δόση μου είχες πει άλλα πράγματα»·
- *την τελευταία δόση*, *την τελευταία φορά*: «την τελευταία δόση που συναντήθηκαν, άφησαν τα πείσματα κι έδωσαν τα χέρια»·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας